

Ресурсний центр факультету дошкільної освіти та практичної психології як засіб удосконалення підготовки фахівців

Олена АМАТЬЄВА,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
декан факультету дошкільної освіти
та практичної психології,*

Світлана КУРІННА,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри дошкільної освіти,*

Маргарита ГОЛОВКО,

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти*

Факультет дошкільної освіти та практичної психології функціонує в складі Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» майже 50 років і за цей час пройшов значний шлях становлення, набувши ознак потужного структурного підрозділу. Про це свідчать зміни, що відбуваються на факультеті, та успіхи викладачів, студентів і випускників.

Розвиток факультету дошкільної освіти та практичної психології здійснюється на основі законодавства України про освіту та положень «Концепції освітньої діяльності ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Діяльність нашого університету як регіонального центру освіти, науки і культури розгортається в освітньому, науково-дослідному, виховному, міжнародному напрямках. У цьому контексті стратегічне завдання розвитку факультету дошкільної освіти та практичної психології полягає в удосконаленні форм і методів діяльності, а саме: освітньої, науково-дослідної, навчально-методичної, виховної, профорієнтаційної, матеріально-технічного забезпечення. Означені орієнтири діяльності цілком відповідають курсу

розвитку університету, тому кожен працівник факультету усвідомлює особисту відповідальність щодо вирішення стратегічних завдань розвитку як свого підрозділу, так і університету, сумлінного виконання професійних обов'язків, підвищення свого науково-професійного рівня.

Сьогодні на факультеті дошкільної освіти та практичної психології функціонує три випускові кафедри – дошкільної освіти, практичної психології, соціальної педагогіки та соціальної роботи; здійснюється підготовка фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр», «спеціаліст», «магістр». На кафедрі дошкільної освіти працює дев'ять кандидатів наук (доценти), старший викладач та асистент. Очолює кафедру кандидат педагогічних наук, доцент С.М. Курінна. Під її керівництвом розробляється колективна науково-дослідна тема «Теоретико-методичні засади підготовки фахівців у контексті особистісно-орієнтованої парадигми освіти». На кафедрі практичної психології працює три кандидати наук (доценти) та два асистенти. Очолює кафедру кандидат педагогічних наук, доцент О.П. Аматыєва, під керівництвом якої розробляється колективна науково-дослідна тема «Психологічні проблеми неперервної освіти в Україні». У складі кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи – три кандидати педагогічних наук (доценти). Очолює кафедру доктор педагогічних наук, доцент С.В. Коношенко. Колектив працює над науково-дослідною темою «Соціально-педагогічна робота з різними категоріями дітей та молоді».

За роки становлення зміцнів науковий потенціал викладачів випускових кафедр факультету дошкільної освіти та практичної психології, що дало змогу значно підвищити наукову активність викладачів і студентів, досягти певних успіхів у роботі. Так, у 2007 році (17–18 травня) на факультеті дошкільної

освіти та практичної психології було проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Реалізація принципу наступності дошкільної та початкової ланок у контексті суб'єктної парадигми освіти». 22–23 квітня 2012 року факультет приймав гостей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Психолого-педагогічний та соціальний супровід дитини дошкільного віку». Уперше в 2011 році (20–22 квітня) на базі факультету було проведено II тур Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності «Дошкільне виховання».

Студенти та магістранти факультету під науковим керівництвом викладачів посідають призові місця і одержують відповідні нагороди на всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт, беруть участь у регіональних, всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях студентів, магістрантів та молодих учених (міста Київ, Луганськ, Ніжин, Донецьк, Таганрог). На цих заходах розглядаються малодосліджені та актуальні проблеми: збагачення простору художньо-творчої активності дітей дошкільного віку; формування ціннісного ставлення до соціуму в дошкільників; становлення усвідомленого батьківства як форми попередження сирітства; вивчення проявів синдрому емоційного вигорання у вихователів дошкільних навчальних закладів (ДНЗ).

Щороку викладачі факультету готують команду студентів і магістрантів до участі у Всеукраїнській студентській олімпіаді з дошкільної освіти, де їхні успіхи були оцінені дипломами Міністерства освіти і науки України I, II та III ступенів. Навесні 2013 року команда студентів стала переможцем у регіональному конкурсі педагогічної майстерності (м. Луганськ). Ці результати – плоди копіткої, наполегливої партнерської праці: підготовка висококваліфікованих фахівців та відповідальних громадян нашої держави, об'єднаних єдиною метою (кандидати педагогічних наук, доценти О.П. Амацьєва, С.М. Курінна, О.О. Дронова, М.Б. Головка, Н.М. Георгян, кандидат психологічних наук, доцент Н.Г. Піддубна, старший викладач О.І. Міхєєва).

Самоврядування на факультеті дошкільної освіти та практичної психології здійснюється на основі самостійної громадської діяльності студентів. У своїй роботі Студентський парламент керується законодавством України, документами Міністерства освіти і науки України, не залежить від релігійних об'єднань, політичних партій та рухів. Педагогічний колектив факультету працює над удосконаленням навчально-методичного забезпечення. Викладачі випускових кафедр створюють авторські програми навчальних дисциплін та методичне забезпечення до них; надають індивідуальні та групові консультації студентам; забезпечують належний супровід під час підготовки до практичних та семінарських занять. За останні роки вони підготували понад 300 публікацій у фахових виданнях України та зарубіжжя, серед них – 15 посібників, чотири монографії, дві – з грифом МОН України.

Викладачі випускових кафедр є авторами та співавторами навчальних посібників з проблем: дитячої психології (Н.В. Дметерко); психології мовлення і психолінгвістики (Г.В. Калмиков); психології виховної та педагогічної діяльності (О.П. Амацьєва, С.А. Саяпіна, М.В. Савченко); психології профорієнтаційної роботи (О.П. Амацьєва, М.О. Демченко, В.П. Іванчук); теорії та практики глибинної психокорекції (Н.В. Дметерко); особливостей процесу пізнання внутрішньої суперечливості психіки (Н.В. Сивопляс); образотворчого мистецтва з методикою викладання в ДНЗ (О.О. Дронова); діагностики музичних здібностей дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку (Н.М. Георгян, Н.Б. Кривошея); формування у старших дошкільників духовних цінностей засобами регіональної культурно-історичної спадщини (Н.Б. Бондаренко); організації екологічної діяльності дітей у дитячому садку (Л.В. Крайнова, І.В. Трубник); наступності між дошкільним закладом і школою в опануванні державної мови (Л.В. Крайнова); організації та методики психолого-педагогічних досліджень (Н.Б. Кривошея, М.В. Савченко); гуманістичної педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського (Г.В. Калмиков).

Високі потенційні можливості кадрового складу факультету, створення відповідних умов дозволили отримати у 2011 році ліцензію на підготовку магістрів галузі знань 0101 «педагогічна освіта» зі спеціальності 8.01010601 «соціальна педагогіка», а також на підготовку бакалаврів галузі знань 1301 «соціальне забезпечення», напряму підготовки

Колектив викладачів і співробітників кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

б.130102 «соціальна робота». У 2012 році ліцензовано підготовку бакалаврів з напрямку підготовки б.130102 «соціальна робота».

Факультет має плідні зв'язки з вищими навчальними закладами України та зарубіжжя за напрямками, за якими здійснюється підготовка фахівців. Продовжується розширення географії цього процесу та поглиблення його за рахунок встановлення зв'язків з провідними вченими – випускниками факультету. Викладачі випускових кафедр беруть активну участь в міжнародних, всеукраїнських та регіональних науково-практичних конференціях, мають публікації в зарубіжних виданнях.

Практична підготовка студентів факультету дошкільної освіти та практичної психології є цілісним процесом, який передбачає неперервність та послідовність отримання необхідного обсягу професійних знань та вмінь відповідно до освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр», «спеціаліст», «магістр». Формування умінь і навичок забезпечується шляхом семінарських та практичних занять, самостійної роботи студентів та комплексу відповідних практик, пріоритетною метою яких є професійне вдосконалення. Практична підготовка спрямована на поглиблення та закріплення набутих теоретичних знань з основних професійно-орієнтованих дисциплін, опанування сучасних технологій педагогічної діяльності, оволодіння студентами навичками самостійної практичної діяльності під час проходження практик на посаді практичного психолога, вихователя дітей дошкільного віку, соціального педагога. Послідовність,

види, термін та тривалість проведення практик студентів регламентуються галузевими стандартами, варіативними частинами освітньо-професійних програм та навчальними планами підготовки фахівців. Ефективність психолого-педагогічної практики обумовлена її теоретичною обґрунтованістю, освітнім, виховним характером, комплексним підходом до змісту та організації, систематичністю. Базою практики студентів факультету дошкільної освіти та практичної психології є дошкільні навчальні заклади, загальноосвітні школи, міські та районні відділи освіти; центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; центри соціально-психологічної реабілітації дітей тощо.

У 2012 році для підвищення якості практичної підготовки студентів творчий колектив кафедри дошкільної освіти розробив індивідуальний щоденник з педагогічної практики студента, що є обліково-звітним документом з різних видів практик, а саме: неперервної ознайомлювальної; в групах раннього віку ДНЗ; в групах дошкільного віку ДНЗ. У щоденнику вміщено критерії оцінювання та оціночні шкали. Досвід кафедри було розповсюджено на факультеті дошкільної освіти та практичної психології; розпочато підготовку електронних варіантів індивідуальних щоденників із різних видів практики на кафедрі практичної психології та на кафедрі соціальної педагогіки і соціальної роботи.

З метою популяризації педагогічних знань та формування позитивної громадської думки щодо діяльності факультету та ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» в цілому з 2002 року видається газета для вихователів та батьків дітей дошкільного віку «Мудрість виховання», в якій висвітлюються події факультету дошкільної освіти та практичної психології, публікуються наукові здобутки викладачів, методичні розробки практиків, творчі надбання студентів.

Сьогодні педагогічний колектив факультету спрямовує свою діяльність на пошук ефективних шляхів і засобів підвищення якості підготовки фахівців в галузі освіти. Однією з таких спроб стало створення на факультеті Ресурсного центру. Це освітній проект, що має на меті вдосконалення системи підготовки фахівців для потреб освітньої галузі засобами творчого поєднання науки і практики. Основою для створення та розвитку Центру стала унікальна інтелектуальна база, яку накопичували впродовж багатьох років викладачі факультету, досвід, знання та результати науково-дослідної діяльності випускових кафедр. Діяльність Ресурсного центру створює можливості для розвитку інновацій, модернізації наукових досліджень, поєднання творчих ідей з інтелектуальним потенціалом, а також вирішення стратегічних завдань розвитку університету.

Зусиллями ініціативної творчої групи (О.П. Ама-тьєва, О.Л. Корнеєва, О.Ю. Хартман) визначено основні завдання реалізації освітнього проекту «Ресурсний центр факультету»: надання якісної інформаційно-методичної підтримки учасникам

Колектив викладачів та співробітників кафедри дошкільної освіти

проекту, розширення професійно-методичного потенціалу фахівців галузі освіти, психолого-педагогічна підтримка батьків і дітей.

Організація роботи Ресурсного центру (далі – РЦ) на факультеті дошкільної освіти та практичної психології здійснюється з метою:

- створення потужної інформаційної бази, популяризації надбань сучасної психолого-педагогічної науки, зближення торії та практики;

- створення умов для ранньої професійної адаптації студентів, які здобувають освіту за напрямками підготовки «дошкільна освіта» (ОКР «бакалавр», «спеціаліст», «магістр»); «практична психологія» (ОКР «бакалавр», «спеціаліст»); «соціальна педагогіка» (ОКР «бакалавр», «магістр»);

- підвищення професійно-методичної компетентності педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів, загальноосвітніх шкіл, дитячих будинків, інтернатів тощо, обміну досвідом з мотивації та заохочення педагогів до творчих ініціатив.

Основні напрями роботи РЦ:

- *зі студентами* – залучення до активної науково-дослідної (пошукової) роботи, активізація пізнавальних інтересів, підтримання мотивації до навчання, формування вмінь і навичок практичної діяльності за фахом, створення позитивного образу професіонала;

- *з педагогами* (психологами, соціальними педагогами) – залучення до активної самостійної пошукової і методичної роботи; озброєння інноваційними методиками у роботі з батьками; занурення в інноваційно-творчу методичну діяльність; стимулювання оцінно-контрольної діяльності у професійно-методичній роботі; інформаційне забезпечення педагогічних працівників з проблем експериментально-дослідницької роботи; організаційно-методична допомога у впровадженні результатів наукових досліджень в практику; розроблення та видання навчальних і методичних посібників, методичних рекомендацій.

Згідно чинного положення, Ресурсний центр – це постійно діючий центр внутрішньої організації інформаційного поля на факультеті дошкільної освіти та практичної психології, що забезпечує функціонування зворотних зв'язків між учасниками освітнього процесу та практиками (викладачами, студентами, педагогами, психологами, батьками та ін.).

Ресурсний центр має центральний офіс на факультеті дошкільної освіти та практичної психології, кабінети у базових закладах освіти; формується за участю досвідчених педагогів, здатних до творчої роботи, до нього входять координатори, диспетчери, кореспонденти. *Координатори Ресурсного центру:* викладачі випускових кафедр факультету дошкільної освіти

та практичної психології, аспіранти, здобувачі. *Диспетчери Ресурсного центру:* педагоги-практики закладів освіти регіону (завідувачі, методисти, вихователі, практичні психологи, соціальні педагоги та ін.). *Кореспонденти Ресурсного центру:* студенти факультету дошкільної освіти та практичної психології, які забезпечують оновлення та поширення накопиченої інформації.

Діяльність Ресурсного центру охоплює сукупність дій його учасників. Так, диспетчери, які працюють на базі закладу освіти, складають запит до РЦ, формують його інформаційний банк тощо. Кореспонденти, які працюють на базі РЦ та поза його межами, організують надходження необхідної інформації до РЦ і від нього, створюють макети публікацій, інформують про заходи, що відбуваються в Центрі. Всі учасники РЦ ведуть індивідуальні «Теки ресурсів», де зазначається тема поглибленої роботи, перелік літератури для ознайомлення, перелік запланованої роботи, термін її виконання та очікувані результати, отримані результати, відгуки, зауваження, додатки. Початком роботи РЦ є формування аналітичної довідки за результатами роботи, на основі якої планується кожний подальший крок (алгоритм діяльності творчої групи під час опрацювання певного запиту).

Перший крок – «З ким працюю?» – передбачає діагностику особливостей суб'єктів освітньої діяльності, складання, упорядкування отриманої інформації. *Другий крок* – «Система» – передбачає перелік дій координатора РЦ, обов'язкових у роботі з кореспондентами та диспетчерами; визначення мети та терміну досягнення передбачуваних результатів; розроблення «пілотного плану» роботи. *Третій крок* – «Інформація» – складається з двох блоків: методичний блок охоплює засоби надання інформації, доведення актуальності мети та шляхів її досягнення (диференційовані форми роботи); інформаційний блок-пакет охоплює засоби

Колектив викладачів та співробітників кафедри практичної психології

узагальнення інформації, поширення (документація, періодичні видання, література, наочність тощо). *Четвертий крок* – «Самоосвіта» – передбачає самостійне поглиблення кореспондентами та диспетчерами своїх знань (вивчення ресурсів Центру, консультації). *П'ятий крок* – «Творча підтримка» – залучення та спонукання учасників роботи РЦ до педагогічних ініціатив шляхом підтримання та захоплення. *Шостий крок* – «Рефлексія» – забезпечує навчання диспетчерів та кореспондентів отримувати задоволення від власної пошукової діяльності; надання допомоги в оволодінні вмінням критично аналізувати власну діяльність. *Сьомий крок* – «Презентація» – охоплює розповсюдження та презентації надбань РЦ. У плануванні та реалізації його роботи враховуються рівні професійно-методичної компетентності диспетчерів, особистісні якості кореспондентів, програмні цілі навчального закладу, актуальні завдання розвитку системи освіти. Планування роботи РЦ – зведений план професійно-методичних маршрутів координаторів та відповідних індивідуальних, групових і колективних заходів, що забезпечують набуття професійно-методичної компетентності кореспондентів і диспетчерів, упорядкованість, визначеність, відповідність потребам навчально-виховного процесу та особистим запитам.

Діяльність Ресурсного центру висвітлюють бюлетень РЦ, сайт факультету, газета для педагогів і батьків «Мудрість виховання». Серед очікуваних результатів його роботи ми виокремлюємо такі: якісний та доступний психолого-педагогічний супровід учасників освітнього процесу, підтримання педагогів-практиків у формуванні професійно-методичної компетентності, створення інформаційного простору для взаємодії учасників освітнього процесу; популяризація накопичених науково-практичних та методичних доробків (бюлетень Ресурсного центру, публікації у фаховій пресі України та міжнародних виданнях, створення посібників, портфоліо методичних матеріалів з досвіду розроблення певної теми, створення бібліотеки періодичних видань за обраною проблемою тощо).

Ресурсний центр факультету – це освітній простір для розвитку студентів, педагогів, психологів, батьків та дітей. Реалізація функцій та досягнення завдань діяльності РЦ сприяє об'єднанню фахівців-практиків та науковців для роботи над єдиним завданням – підвищення якості освіти регіону. Перспективи подальшої роботи ми вбачаємо у пошуку можливостей зміцнення інтелектуальної та матеріально-технічної бази Центру як засобу вдосконалення процесу підготовки фахівців освітньої галузі, популяризації психолого-педагогічних знань та підтримання іміджу професії.

Анотації

Олена АМАТЬЄВА, Світлана КУРІННА, Маргарита ГОЛОВКО

Ресурсний центр факультету дошкільної освіти та практичної психології як засіб удосконалення підготовки фахівців

У статті розглядається доцільність та перспективність організації роботи Ресурсного центру факультету як засобу вдосконалення процесу підготовки фахівців галузі освіти. Наголошується на значущості освітнього проекту «Ресурсний центр факультету» в процесі ранньої професійної адаптації студентів. Визначаються можливості використання моделі діяльності Ресурсного центру з метою зміцнення зв'язків між наукою та практикою.

Ключові слова: Ресурсний центр, освітній проект, система підготовки фахівців, психолого-педагогічна підтримка, професійно-методичний потенціал.

Елена АМАТЬЄВА, Светлана КУРИННАЯ, Маргарита ГОЛОВКО

Ресурсный центр факультета дошкольного образования и практической психологии как способ усовершенствования подготовки специалистов

В статье рассматривается целесообразность и перспективность организации работы Ресурсного центра как способа усовершенствования подготовки специалистов в области образования. Подчеркивается значимость образовательного проекта «Ресурсный центр факультета» в процессе ранней профессиональной адаптации студентов. Выделены возможности использования модели деятельности Ресурсного центра с целью укрепления связей между наукой и практикой.

Ключевые слова: Ресурсный центр, образовательный проект, подготовка специалистов, психолого-педагогическая поддержка, профессионально-методический потенциал.

Olena AMATYIEVA, Svitlana KURINNA, Margaryta GOLOVKO

Resource center of faculty of preschool education and practical psychology as method to improvement of preparation of specialists

The article discusses the feasibility and availability of the organization of a resource center as way to improve the process of training in the field of education. Emphasizes the importance of the educational project «Resource center at the Faculty» in the early professional adaptation. Show the possibility of using the model of a resource center to strengthen links between research and practice.

Keywords: resource center, an educational project, training, psycho-pedagogical support, professional and methodological potential.